

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8

Slide PowerPoint_สื่อประกอบการสอน

ระบบย่อยอาหาร

ผลการเรียนรู้

- สืบค้นข้อมูล อธิบาย และเปรียบเทียบโครงสร้างและกระบวนการย่อยอาหารของสัตว์ที่ไม่มีทางเดินอาหาร สัตว์ที่มีทางเดินอาหารไม่สมบูรณ์ และสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์ได้
- สังเกตและอธิบายการกินอาหารของไฮดราและพลาณาเรียได้
- อธิบายเกี่ยวกับโครงสร้าง หน้าที่ กระบวนการย่อยอาหาร และการดูดซึมสารอาหารในระบบย่อยอาหารของมนุษย์ได้

การย่อยอาหารของจุลินทรีย์

แบคทีเรีย

สร้างและปล่อยเอนไซม์ออกมา
ย่อยสลายอาหารให้เป็นสารโมเลกุลเล็ก
แล้วดูดซึมเข้าสู่เซลล์

รา

สร้างและปล่อยเอนไซม์ออกมาย่อยสลายอาหาร
จนได้ให้เป็นสารโมเลกุลเล็ก แล้วดูดซึมเข้าสู่เซลล์
เรียกการดำรงชีวิตแบบนี้ว่า สภาวะการย่อยสลายซาก

ยีสต์

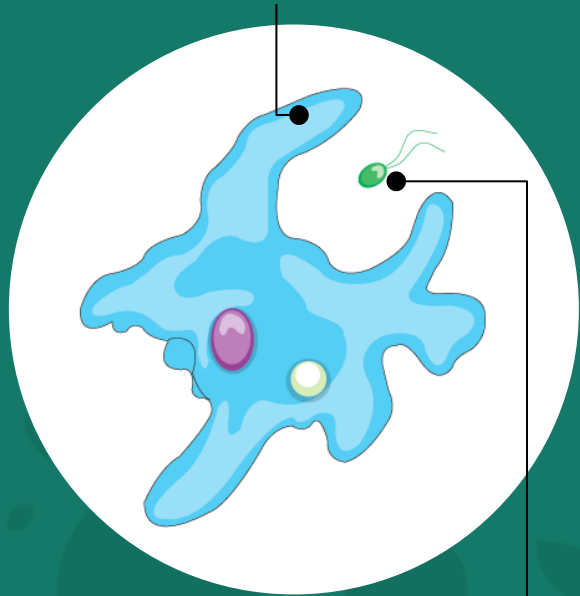
อาหารของยีสต์ส่วนใหญ่เป็นน้ำตาล
โมเลกุลเดี่ยว ได้แก่ กลูโคสและฟรักโทส
จึงต้องมีเอนไซม์อินเวอร์เทสย่อยน้ำตาล
ซูโครสให้เป็นน้ำตาลกลูโคส
และฟรักโทส ก่อนดูดซึมเข้าสู่เซลล์

การย่อยอาหารของสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียว

อะมีบา

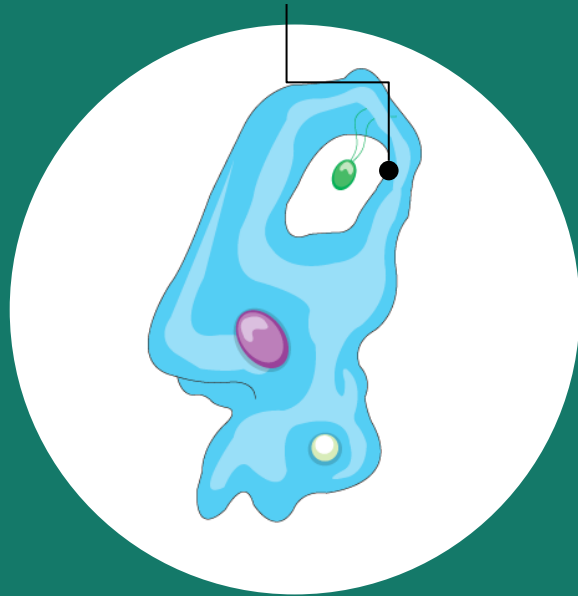
การย่อยอาหารภายในเซลล์ ซึ่งอะมีบานำอาหารเข้าสู่เซลล์ด้วยวิธีฟาโกไซโทซิส

อะมีบายื่นเท้าเทียม
ออกไปล้อมรอบอาหาร

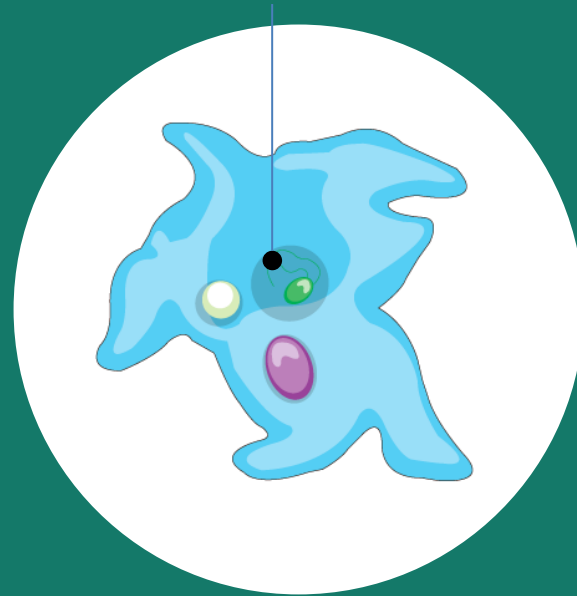

อาหาร

กลายเป็นฟูดแวคิวโอล
ภายในเซลล์

เอนไซม์จากไลโซโซม
ย่อยสลายอาหารในฟูดแวคิวโอล

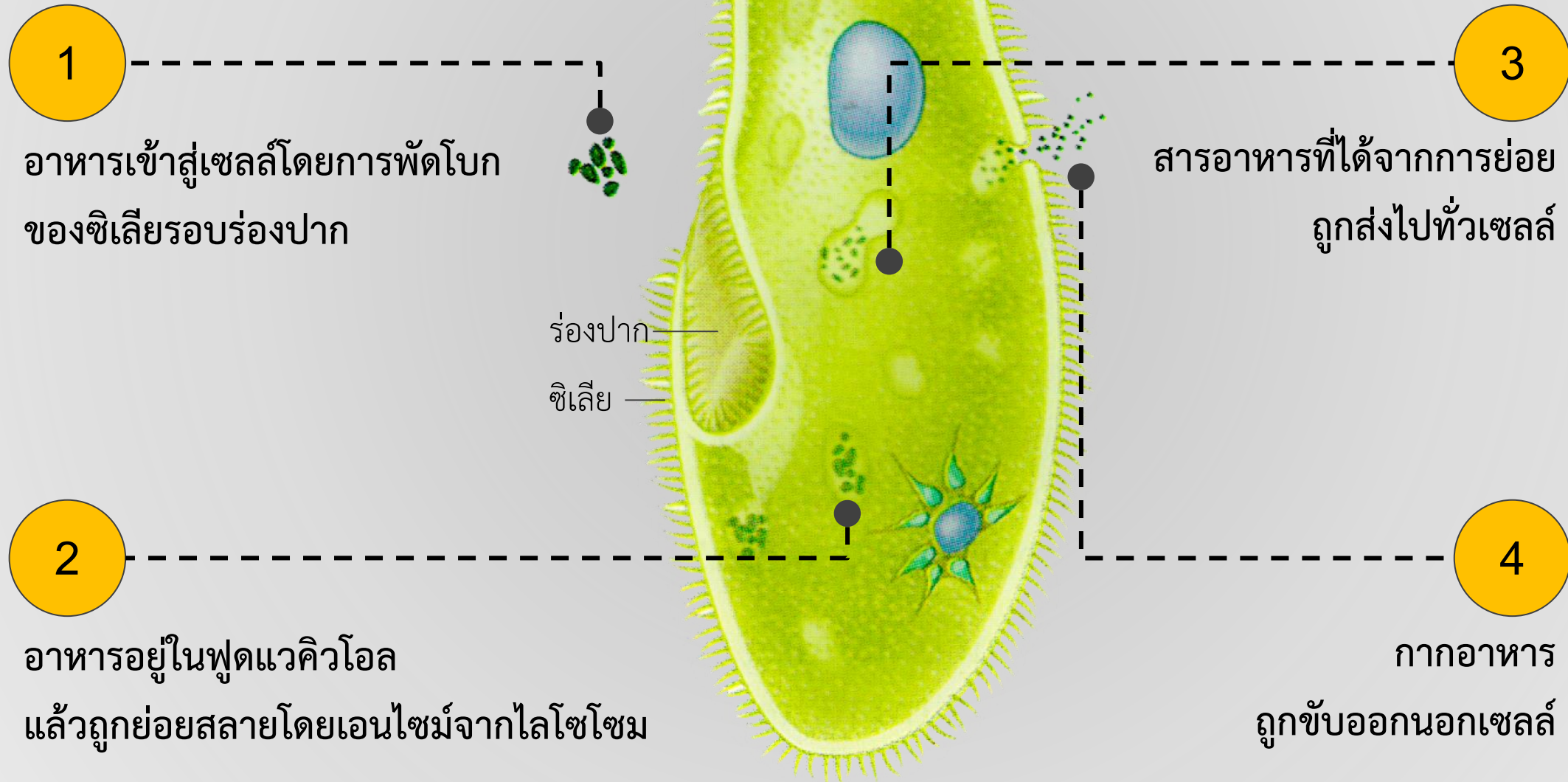
เซลล์ปล่อยกากอาหารนอกเซลล์
ด้วยวิธีเอกไซโทซิส

การย่อยอาหารของสิ่งมีชีวิตเซลล์เดียว

พารามีเซียม

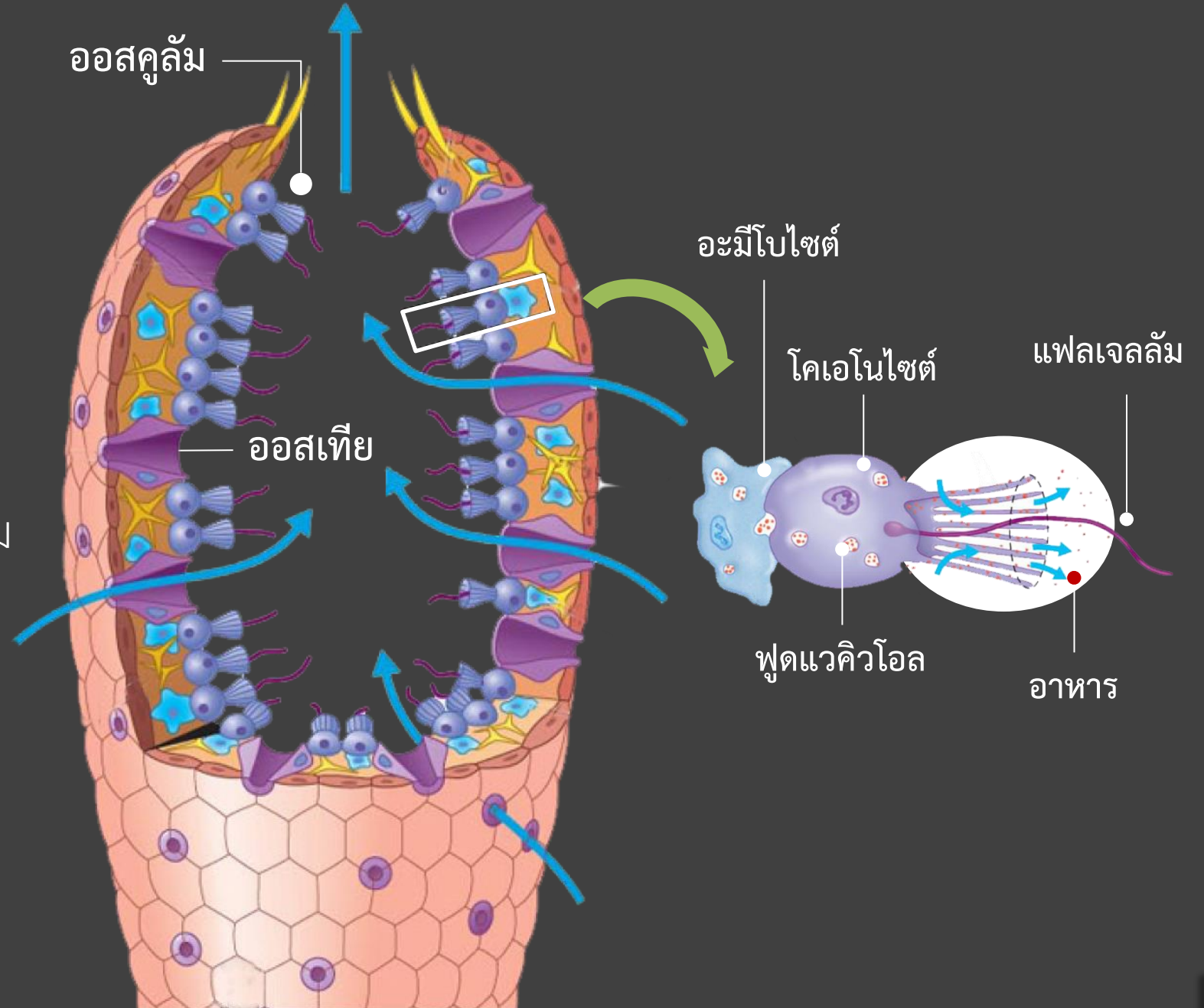
การย่อยภายในเซลล์

การย่อยอาหารของสัตว์ที่ไม่มีทางเดินอาหาร

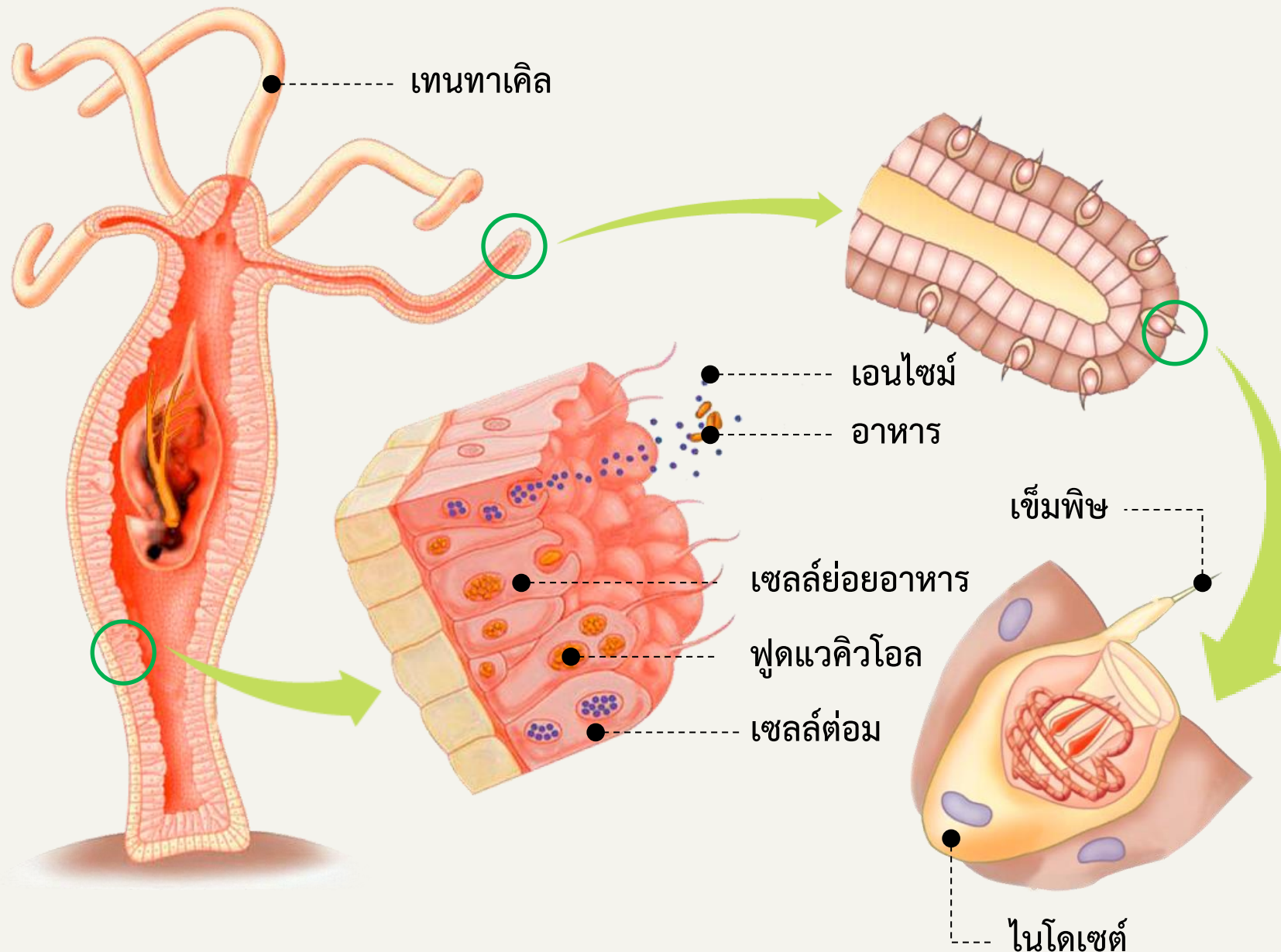
พองน้ำ

- อาหารเข้าสู่ร่างกายทางออสเทีย
- เซลล์โคเอโนไซต์ใช้แฟลเจลลัมพัดโบก
อาหารเข้าสู่เซลล์ แล้วสร้างเป็นฟูดแวคิวโอล
- ฟูดแวคิวโอลถูกย่อยโดยเอนไซม์จากไลโซโซม

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารไม่สมบูรณ์

ไฮดรา

ไนโดไซต์

มีเข็มพิษทำหน้าที่ดักจับอาหาร

เซลล์ย่อยอาหาร

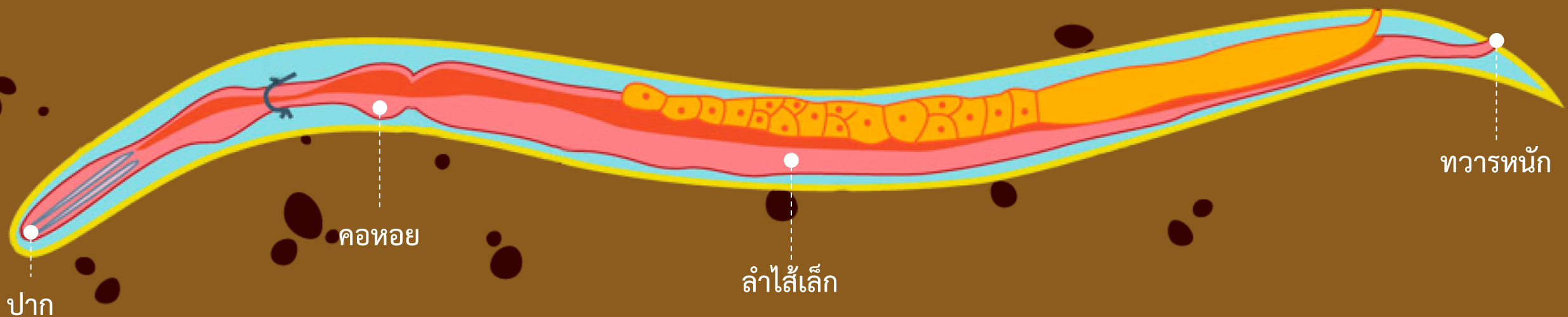
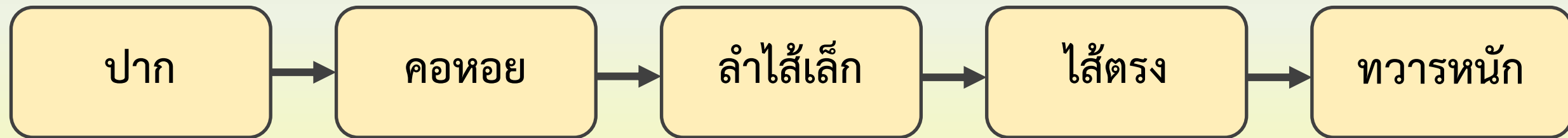
ใช้แฟลเจลลัมจับอาหารเข้าสู่เซลล์
สร้างเป็นฟูดแวคิวโอล และถูกย่อย
ด้วยเอนไซม์จากไลโซโซม

เซลล์ต่อม

ส่งเอนไซม์ออกมาย่อยอาหาร
ในช่องแกสโตรวาสคูลาร์
แล้วดูดซึมสารอาหารเข้าสู่เซลล์

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

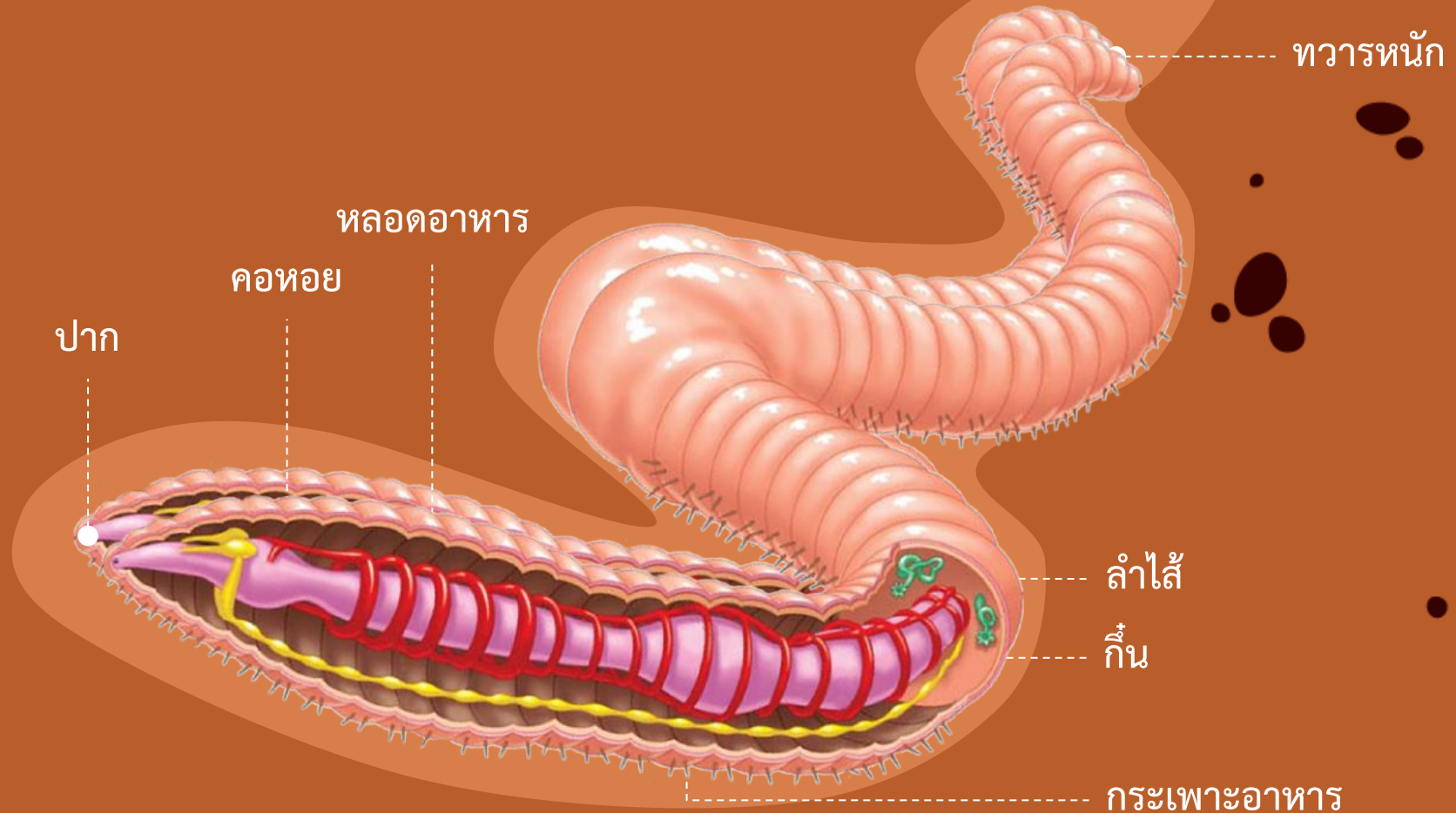
หนอนตัวกลม

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

ไส้เดือนดิน

ปาก

คอหอย

หลอดอาหาร

กระทบอาหาร

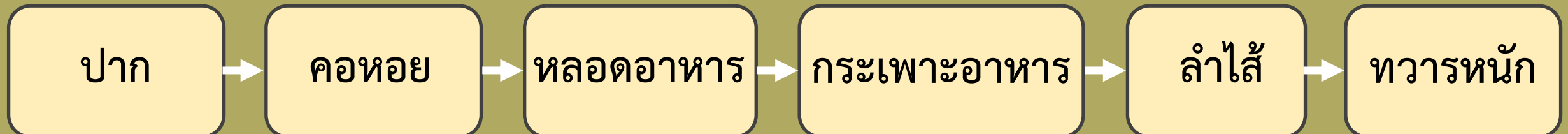
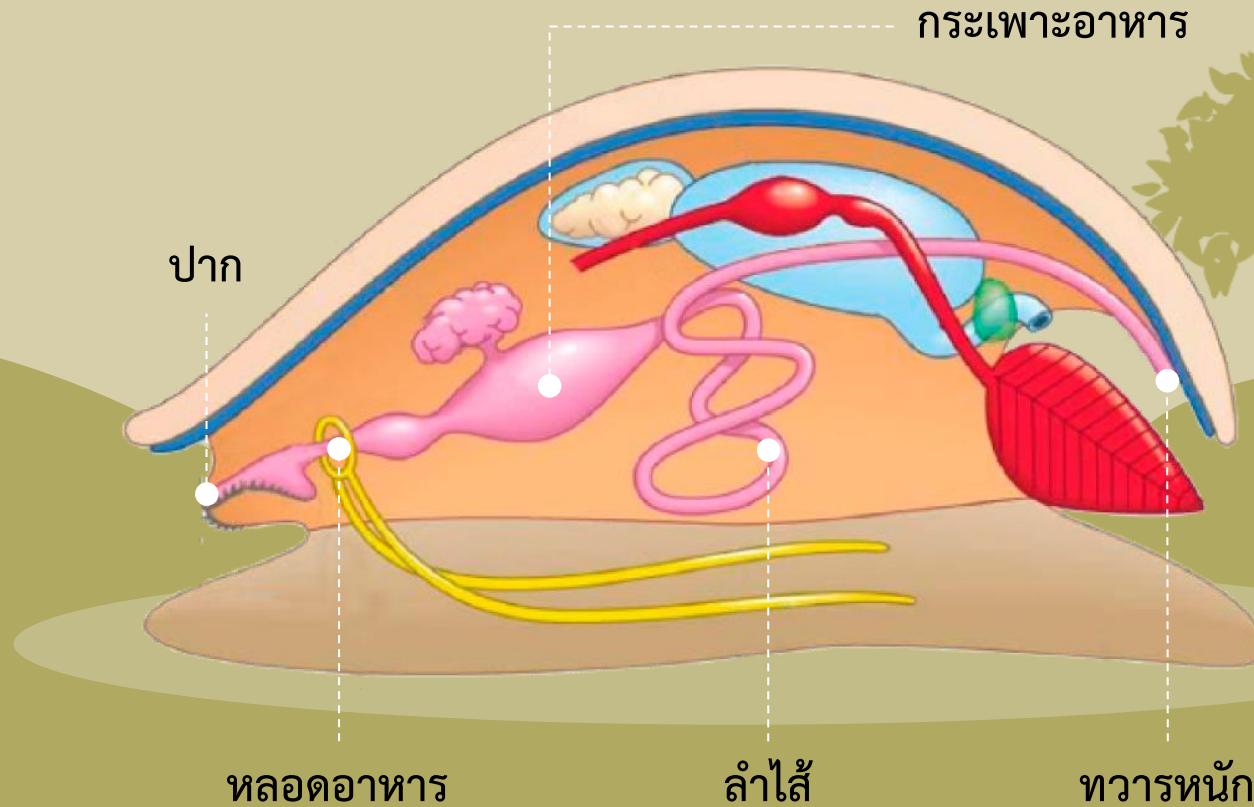
กิน

ลำไส้

ทวารหนัก

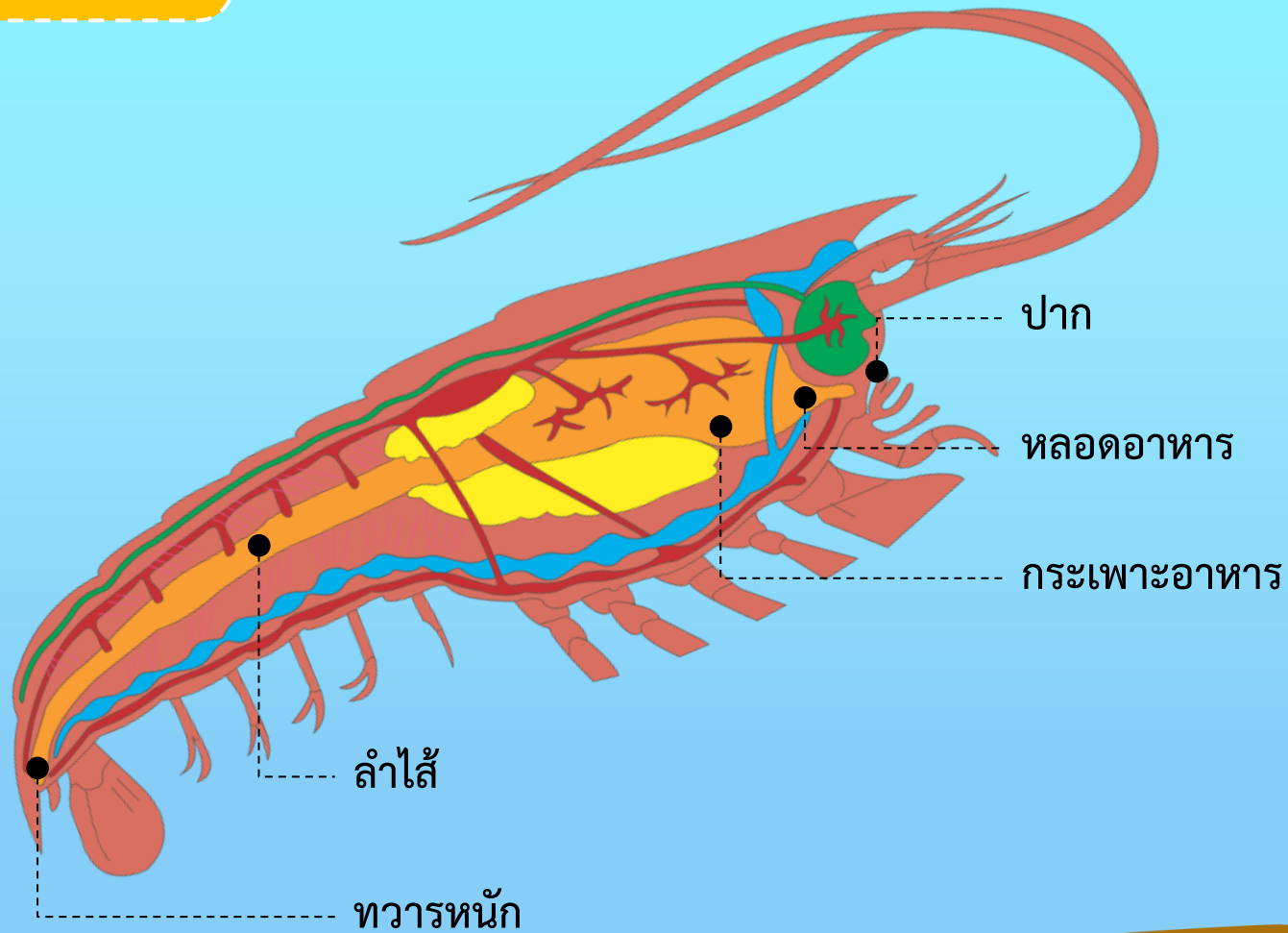
การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

หอย

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

กุ้ง

ปาก

ทางเดินอาหารตอนหน้า
(หลอดอาหาร → กระจกอาหาร)

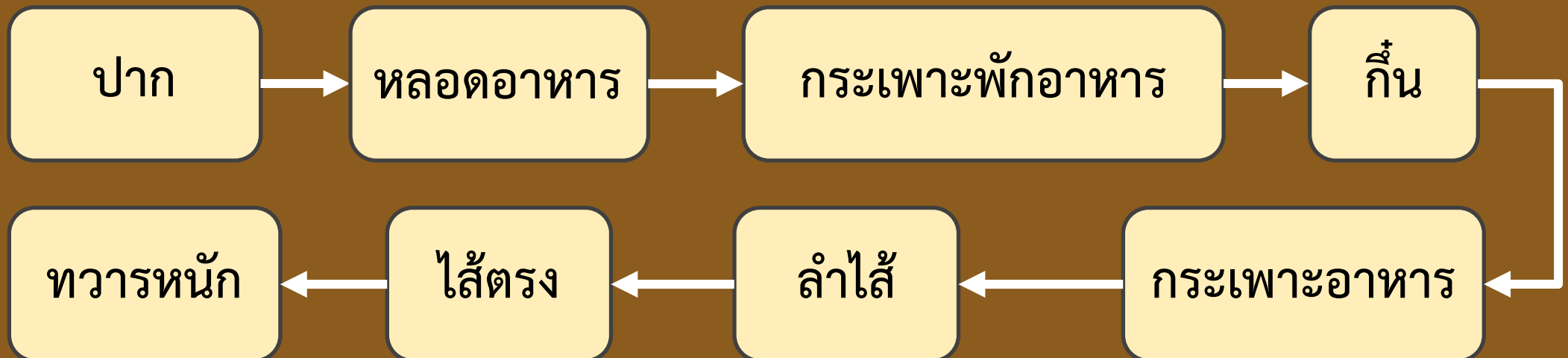
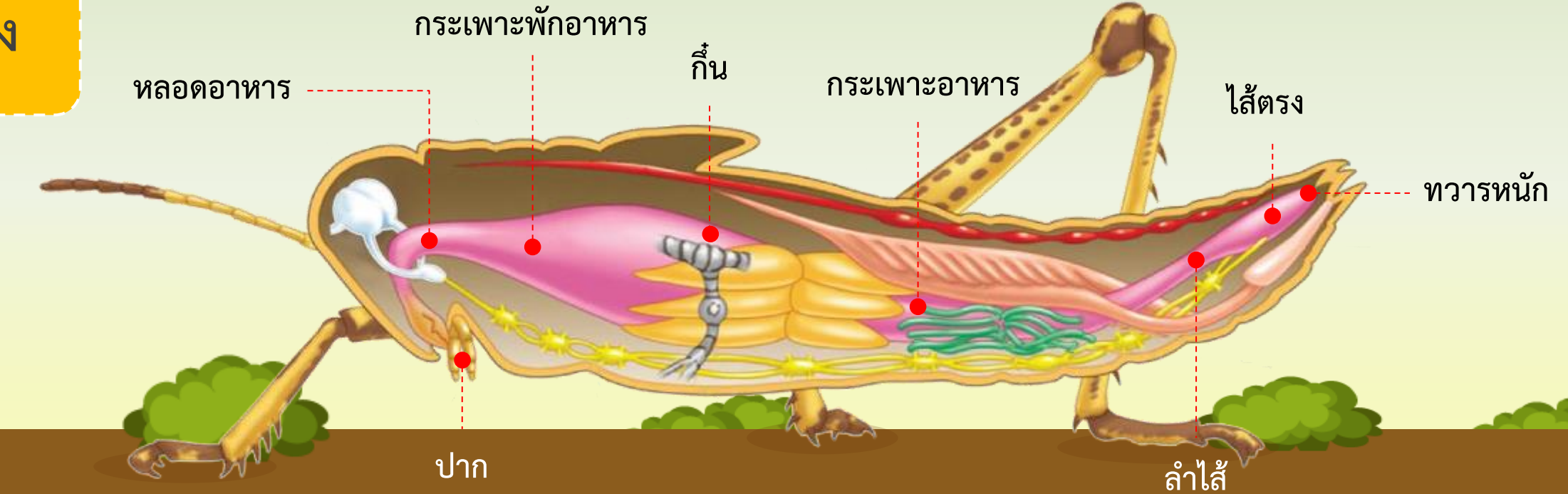
ทางเดินอาหารตอนกลาง

ทางเดินอาหารตอนปลาย
(ลำไส้ → ทวารหนัก)

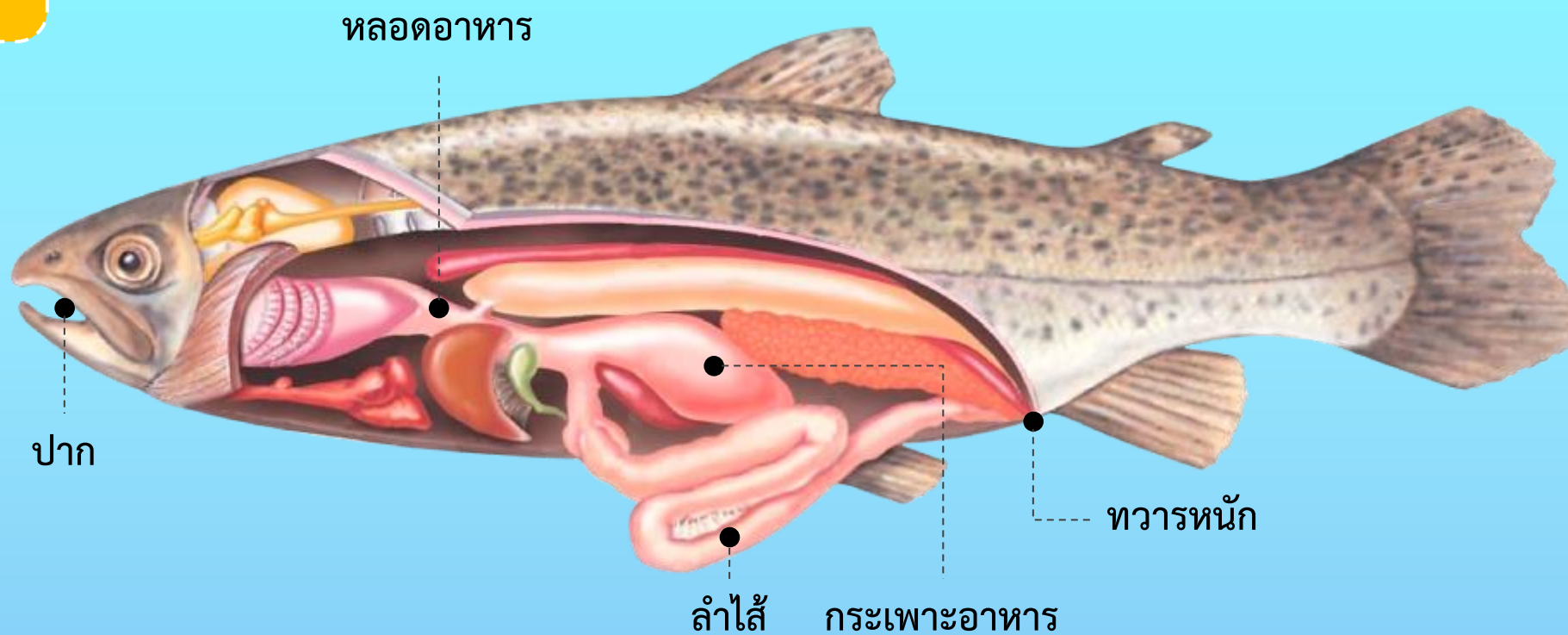
การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

แมลง

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

ปลา

ปาก

คอหอย

หลอดอาหาร

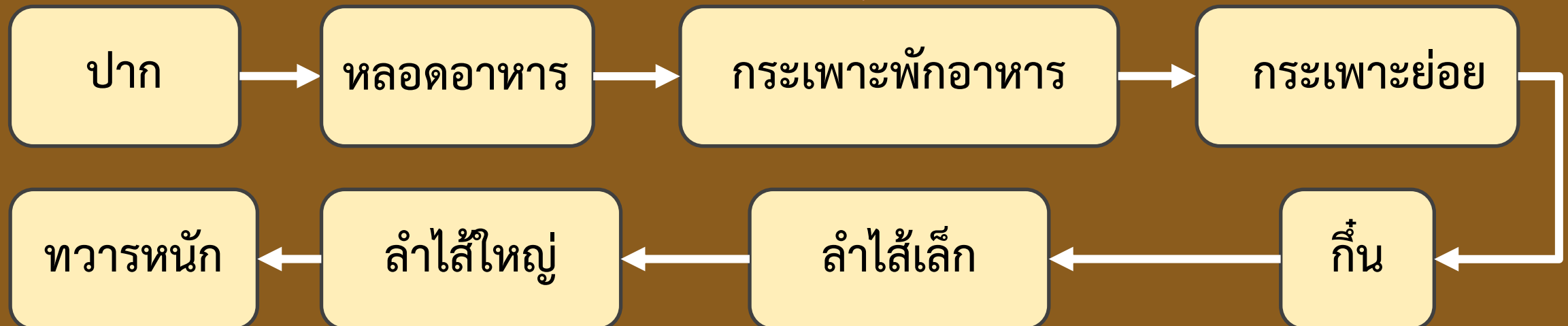
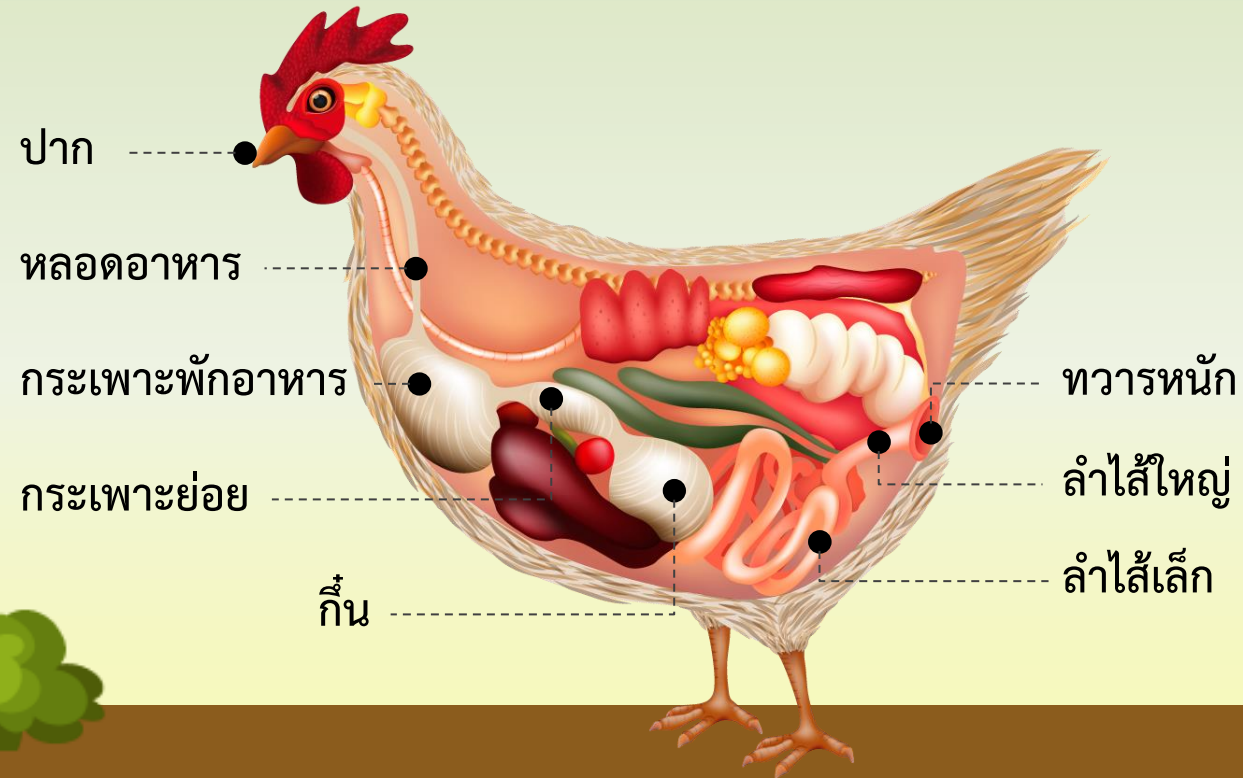
กระเพาะอาหาร

ลำไส้

ทวารหนัก

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

ไก่

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

สัตว์เคี้ยวเอื้อง

มีกระเพาะอาหาร 4 ส่วน

อะโบมาซั่ม

กระเพาะจริง ภายในมีน้ำย่อย
เพื่อใช้ในการย่อยอาหาร

โอมาซั่ม

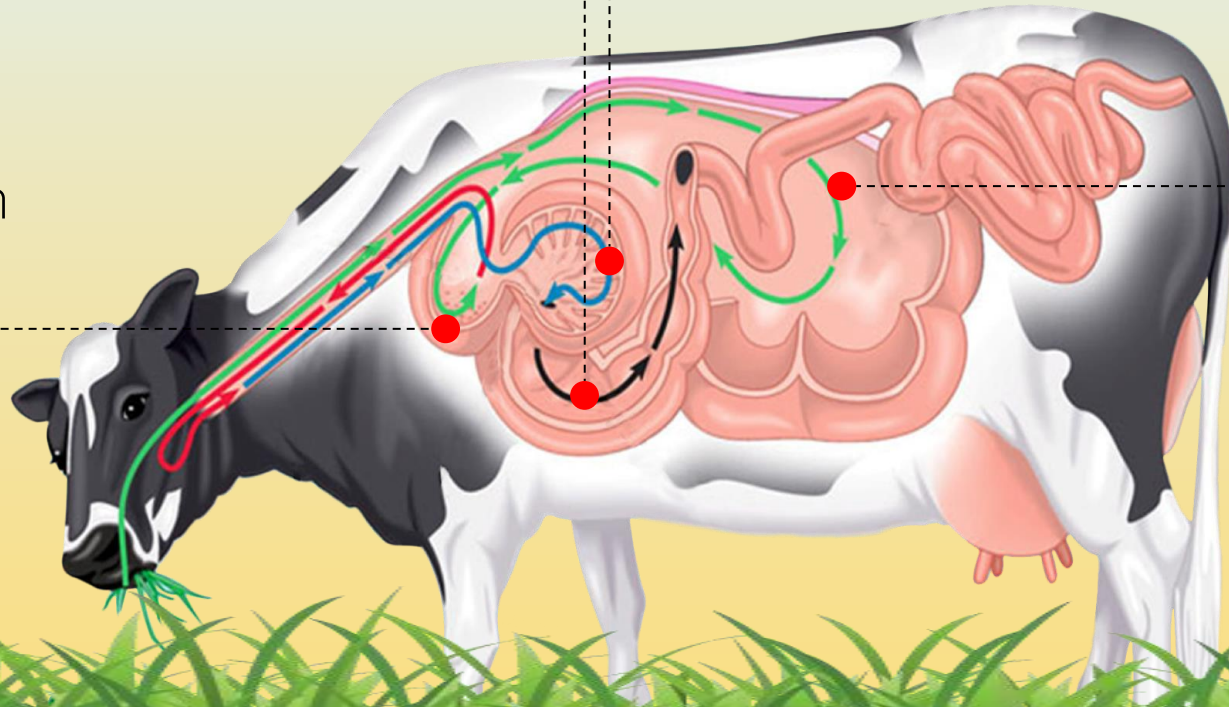
หรือกระเพาะสามสิบกليب
ช่วยคลุกเคล้าอาหารให้ผสมกัน

เรติคิวลั่ม

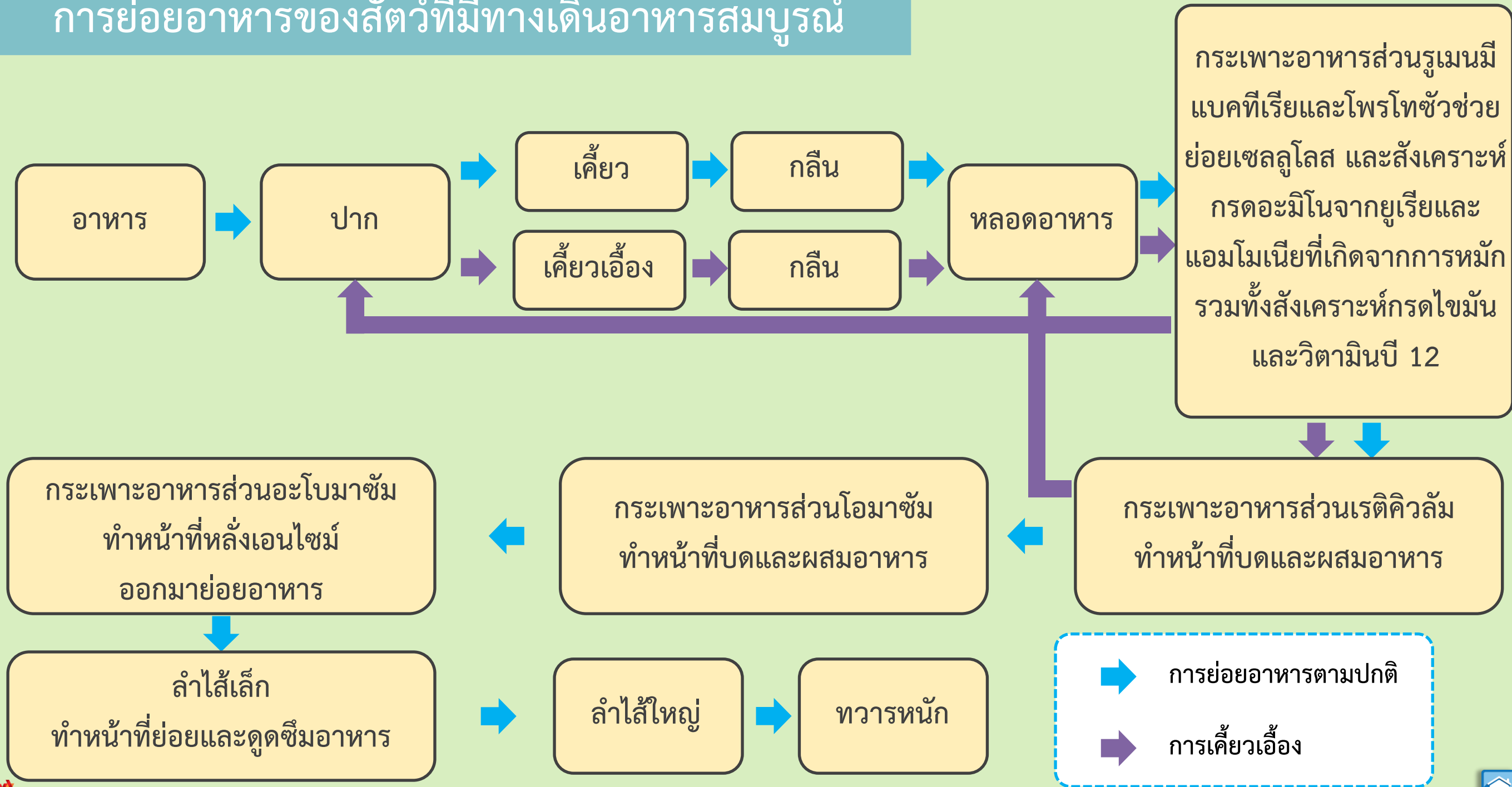
หรือกระเพาะรังผึ้ง อยู่ส่วนหน้าสุด
มีขนาดเล็ก ลักษณะกลม ตอนบน
มีส่วนที่สามารถห่อตัวได้

รูเมน

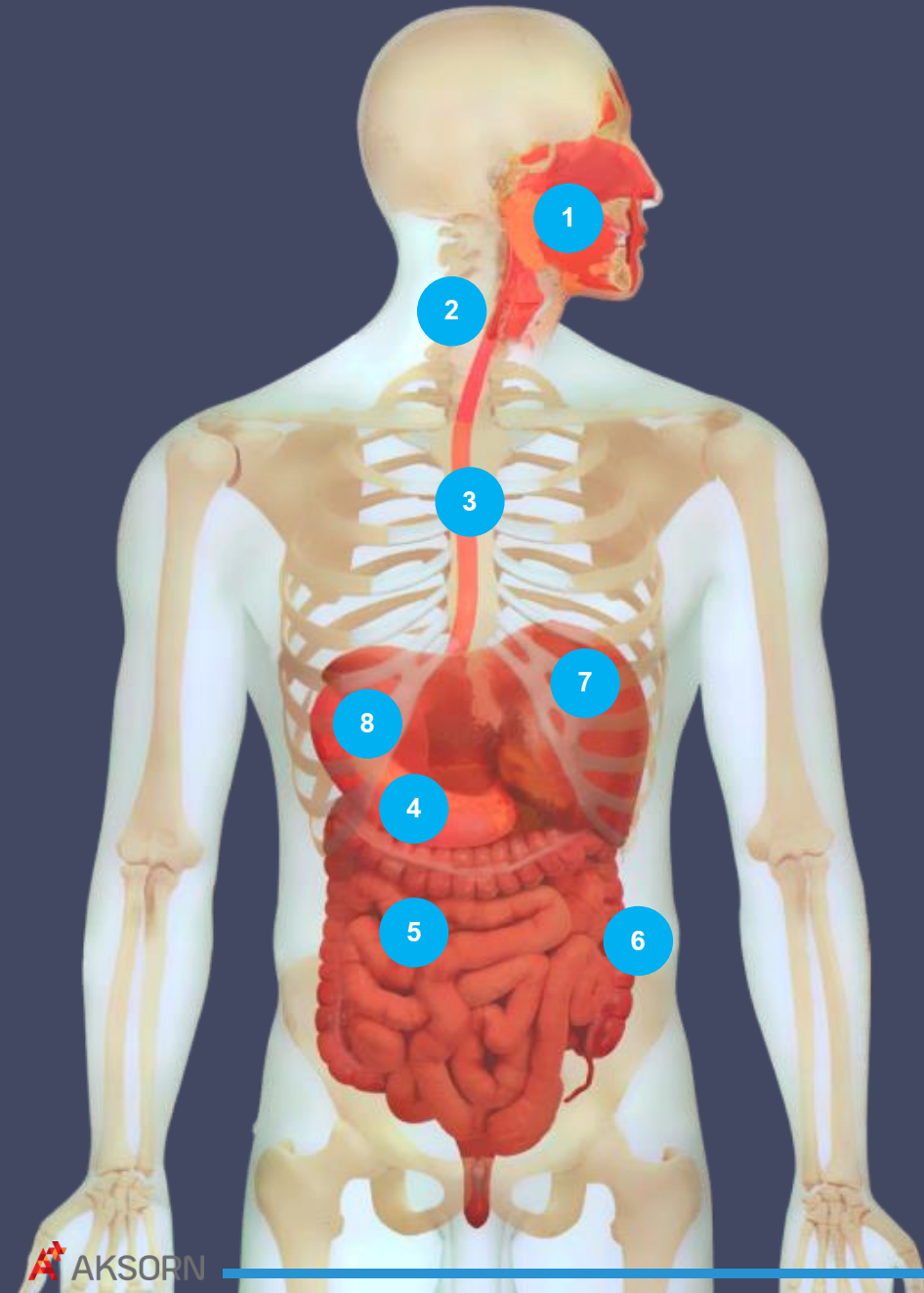
หรือกระเพาะหมัก ภายใน
มีแบคทีเรียที่สามารถย่อย
เซลลูโลสได้

การย่อยอาหารของสัตว์ที่มีทางเดินอาหารสมบูรณ์

การย่อยอาหารของมนุษย์

1

ปาก เป็นจุดเริ่มต้นของทางเดินอาหาร เกิดการย่อยเชิงกลและเชิงเคมี

2

คอหอย เป็นส่วนหนึ่งของทางเดินอาหารและทางเดินหายใจ

3

หลอดอาหาร ทำหน้าที่ส่งอาหารไปยังกระเพาะอาหารด้วยกระบวนการเพอริสตัลซิส

4

กระเพาะอาหาร เป็นบริเวณที่มีการย่อยอาหารประเภทโปรตีน

5

ลำไส้เล็ก เป็นบริเวณที่มีการย่อยอาหาร ทั้งประเภทคาร์โบไฮเดรต โปรตีน และไขมัน

6

ลำไส้ใหญ่ เป็นบริเวณที่มีการดูดซึมน้ำ วิตามิน และแร่ธาตุ

7

ตับ ทำหน้าที่สร้างน้ำดี ซึ่งช่วยให้ไขมันแตกตัวเป็นหยดไขมัน

8

ตับอ่อน ทำหน้าที่สร้างเอนไซม์ แล้วส่งไปยังลำไส้เล็ก

อวัยวะภายในปากที่มีบทบาทในการย่อยอาหาร

1 เพดานอ่อน

อยู่ด้านบนของปากต่อจากเพดานแข็ง ทำหน้าที่ป้องกันไม่ให้อาหารผ่านเข้าไปในโพรงจมูกและหลอดลม

2 เพดานแข็ง

ช่วยทำให้อาหารแตกตัวเวลาเคี้ยวอาหาร โดยลิ้นจะดันอาหารไปอัดกับเพดานแข็ง

3 ฟัน

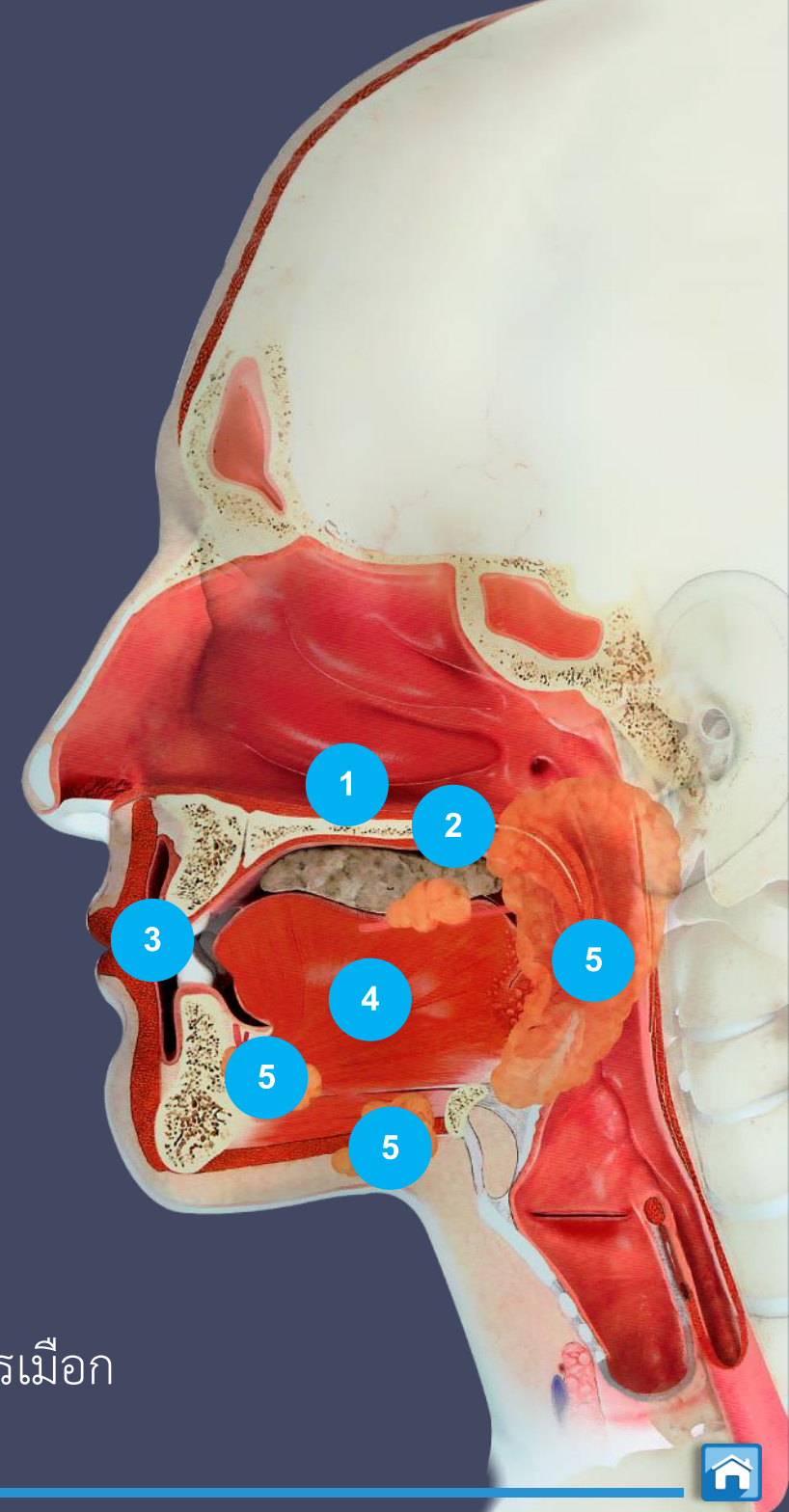
ทำหน้าที่ตัด ฉีก บด และเคี้ยวอาหารให้มีขนาดเล็กลงก่อนจะกลืน

4 ลิ้น

ทำหน้าที่คลุกเคล้าอาหาร ช่วยการกลืนและรับรสชาติอาหาร

5 ต่อมน้ำลาย

มี 3 คู่อยู่บริเวณใต้ลิ้น ใต้ขากรรไกร และข้างกกหู ทำหน้าที่สร้างน้ำลายที่ประกอบด้วยน้ำ สารเมือก และเอนไซม์อะไมเลส ซึ่งจะย่อยอะไมโลสให้มีโมเลกุลเล็กลง เช่น เด็กซ์ทริน มอลโทส

การกลืนอาหารและการลำเลียงอาหารลงสู่กระเพาะอาหาร

1

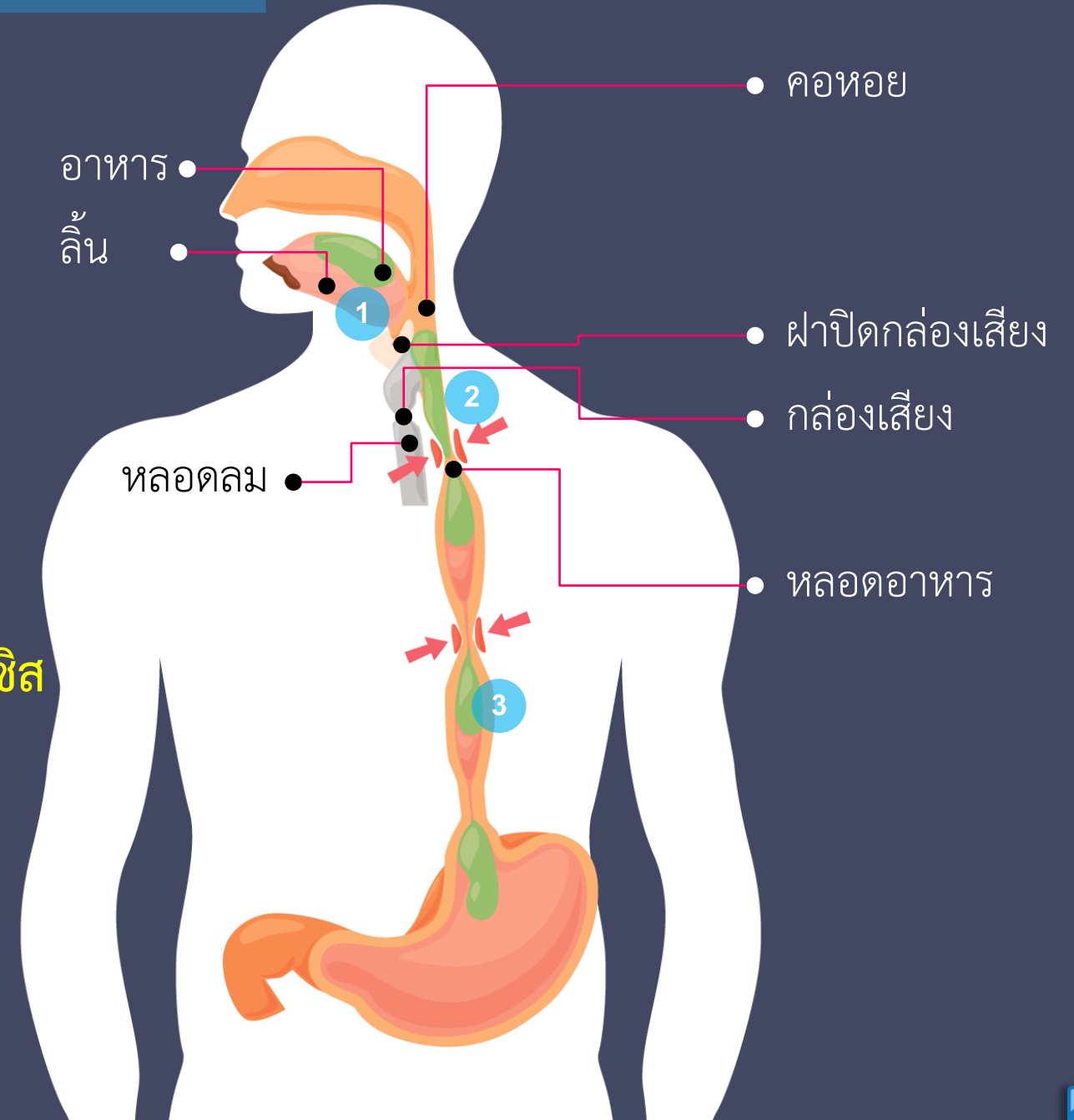
ขณะเคี้ยวอาหาร ฝาปิดกล่องเสียงยกตัวสูง
กล้ามเนื้อหูรูดบริเวณหลอดอาหารหดตัว

2

ขณะกลืนอาหาร ฝาปิดกล่องเสียงเลื่อนลงมาปิดกล่องเสียง
กล้ามเนื้อหูรูดบริเวณหลอดอาหารคลายตัว

3

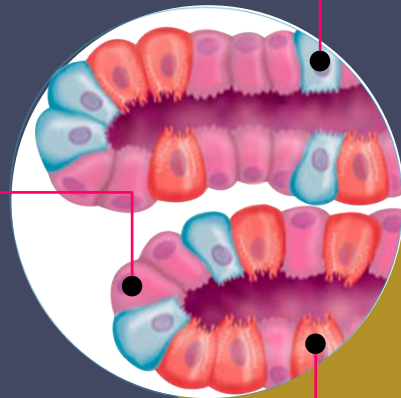
กล้ามเนื้อหลอดอาหารหดและคลายตัวแบบเพอริทัลซิส
เพื่อช่วยลำเลียงอาหารลงไปยังกระเพาะอาหาร

กระเพาะอาหาร

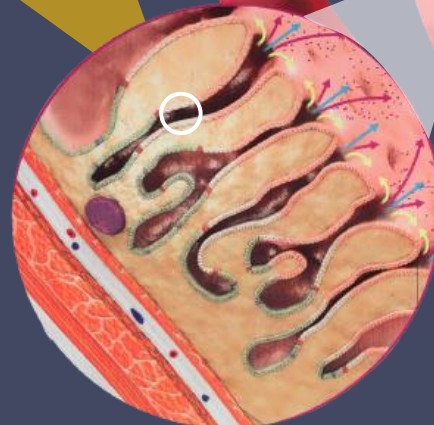
เซลล์สร้างเมือก

ทำหน้าที่สร้างเมือก เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำย่อยต่าง ๆ ย่อยเนื้อเยื่อของกระเพาะอาหาร

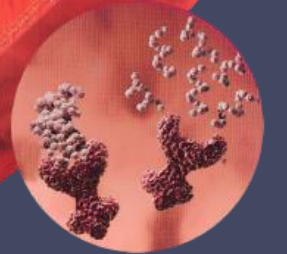
เซลล์สร้างกรดไฮโดรคลอริก

ทำหน้าที่สร้างกรดไฮโดรคลอริก ซึ่งทำให้ในกระเพาะอาหารมีสภาพเป็นกรด

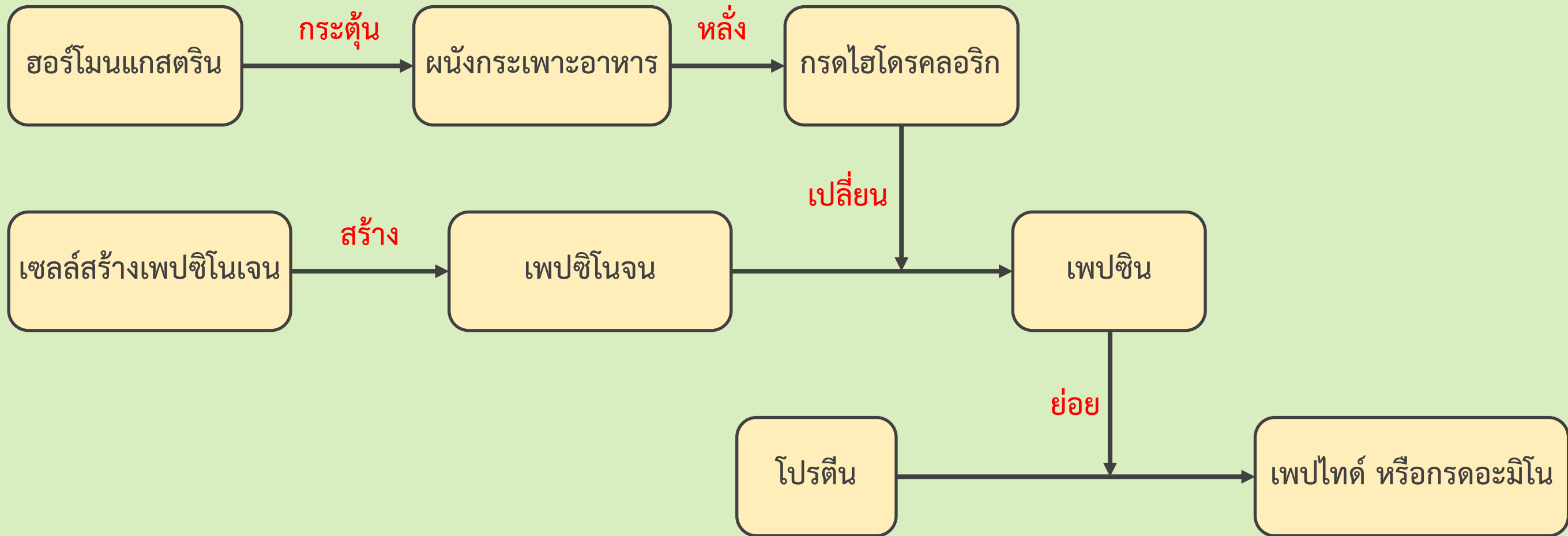
เซลล์สร้างเพปซิโนเจน

ทำหน้าที่สร้างเพปซิโนเจนซึ่งจะถูกเปลี่ยนเป็นเอนไซม์เพปซินเพื่อย่อยสารอาหารจำพวกโปรตีน

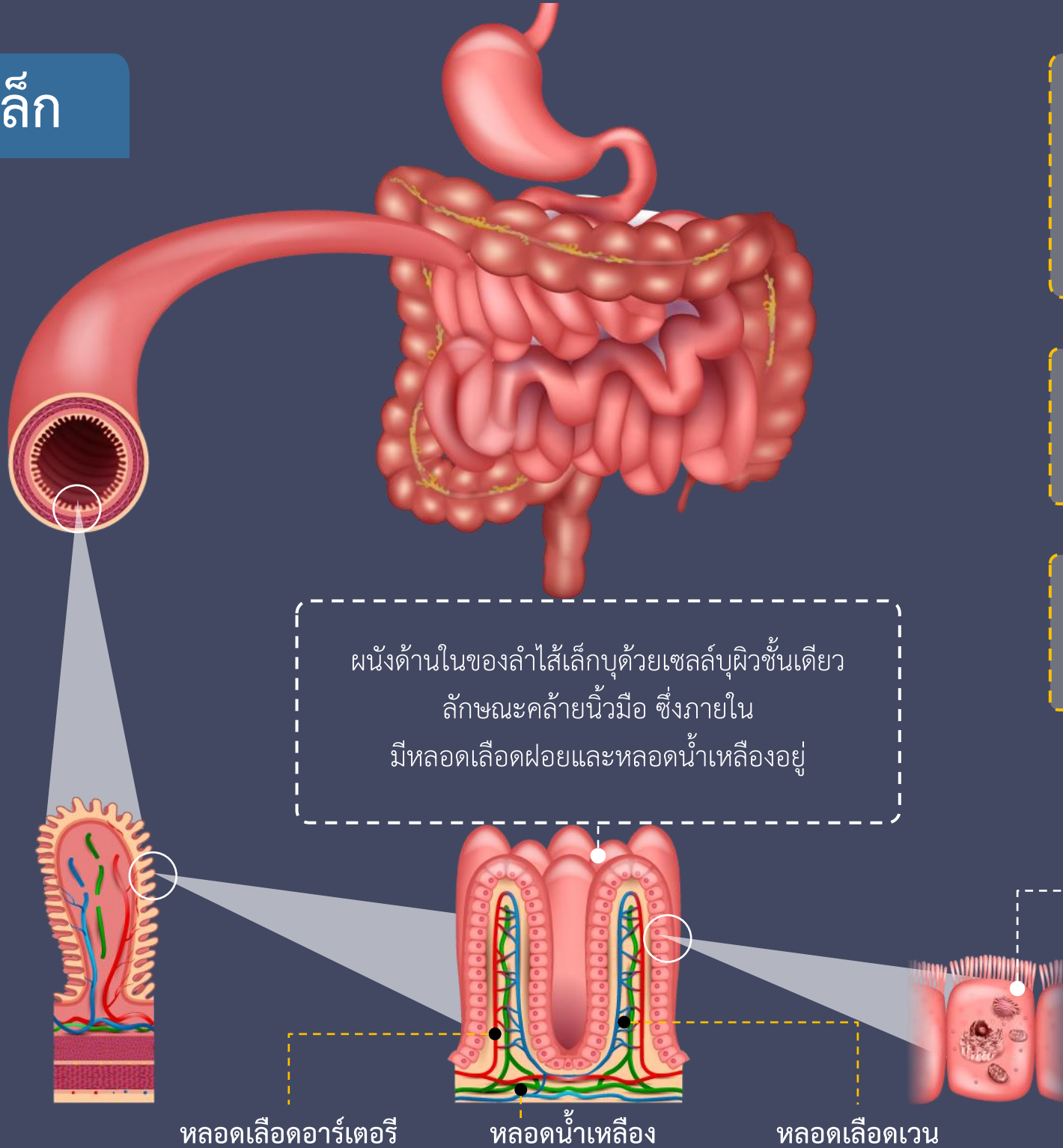

การย่อยอาหารในกระเพาะอาหาร

ลำไส้เล็ก

ผนังด้านในของลำไส้เล็กบุด้วยเซลล์บุผิวชั้นเดียว
ลักษณะคล้ายนิ้วมือ ซึ่งภายใน
มีหลอดเลือดฝอยและหลอดน้ำเหลืองอยู่

ดูโอดีนัม เป็นส่วนที่ต่อจากกระเพาะอาหาร
เป็นบริเวณที่มีการย่อยโดยน้ำย่อยจากตับอ่อนและ
จากลำไส้เล็ก

เจจูนัม เป็นส่วนที่มีการดูดซึมอาหารมากที่สุด

ไอลีียม ส่วนปลายสุดจะต่อกับลำไส้ใหญ่

เซลล์บุผิวของวิลลัสมีส่วนที่ยื่นออกมา
เรียกว่า ไมโครวิลลัส (microvillus)
ซึ่งจะช่วยเพิ่มพื้นที่ผิวในการดูดซึมอาหาร

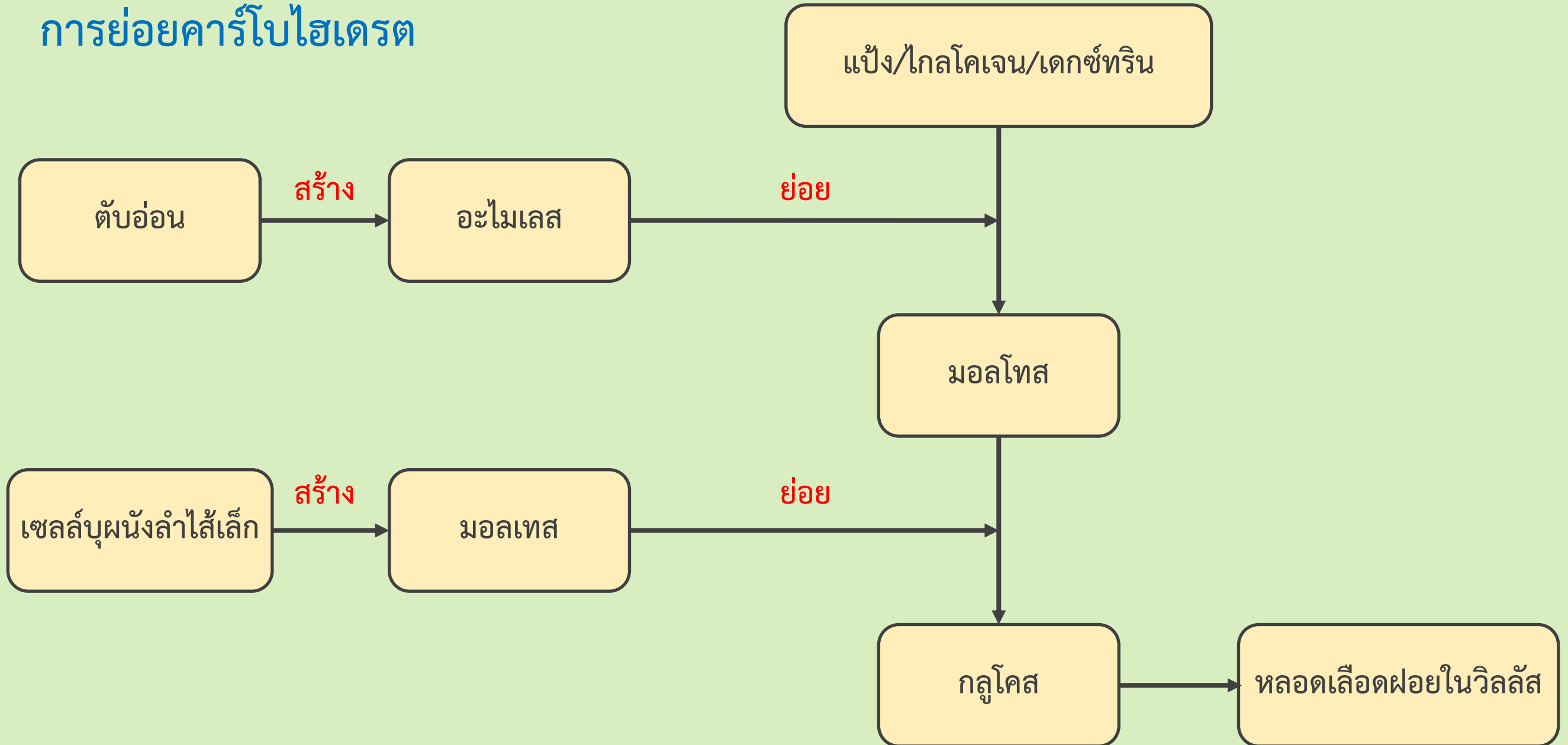
หลอดเลือดอาร์เตอรี

หลอดน้ำเหลือง

หลอดเลือดเวน

การย่อยและการดูดซึมอาหารในลำไส้เล็ก

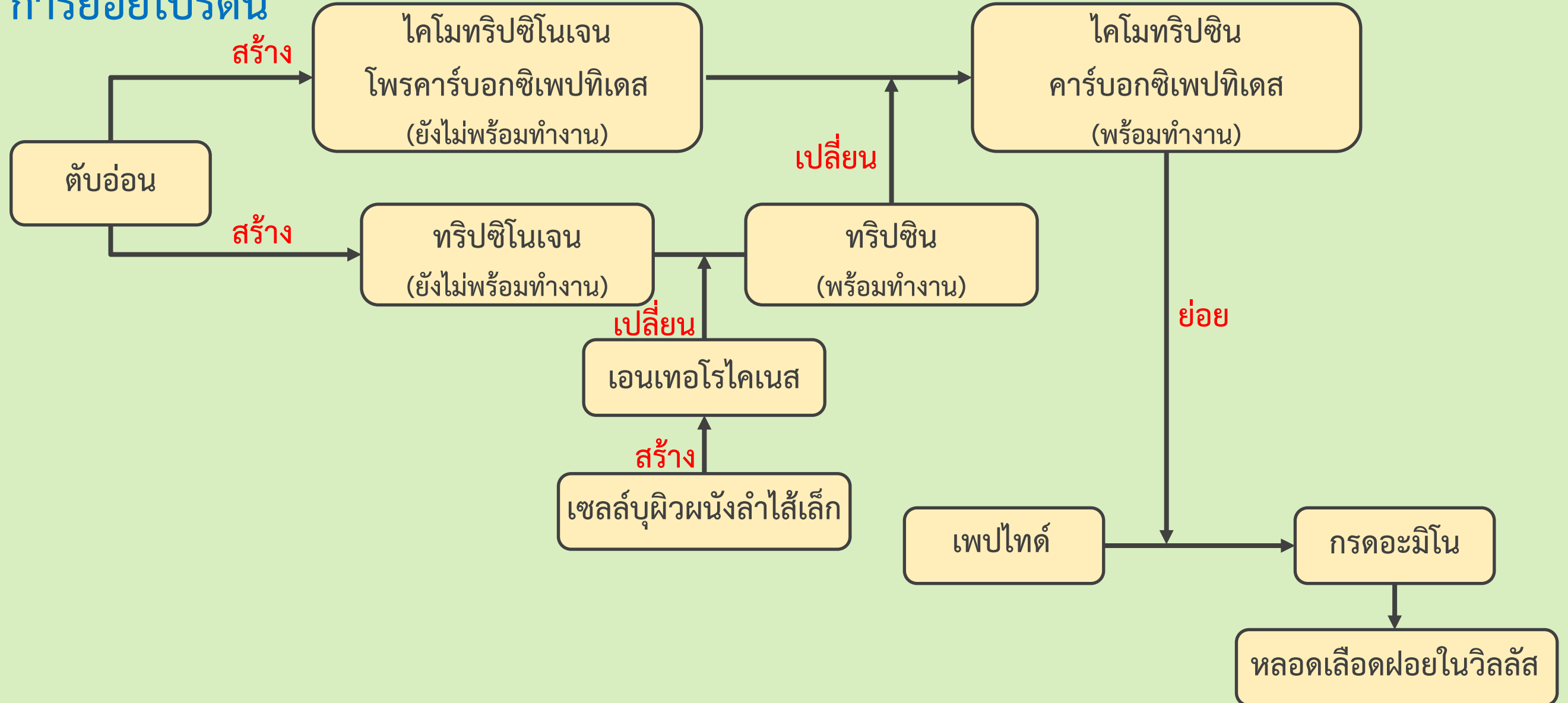
การย่อยคาร์โบไฮเดรต

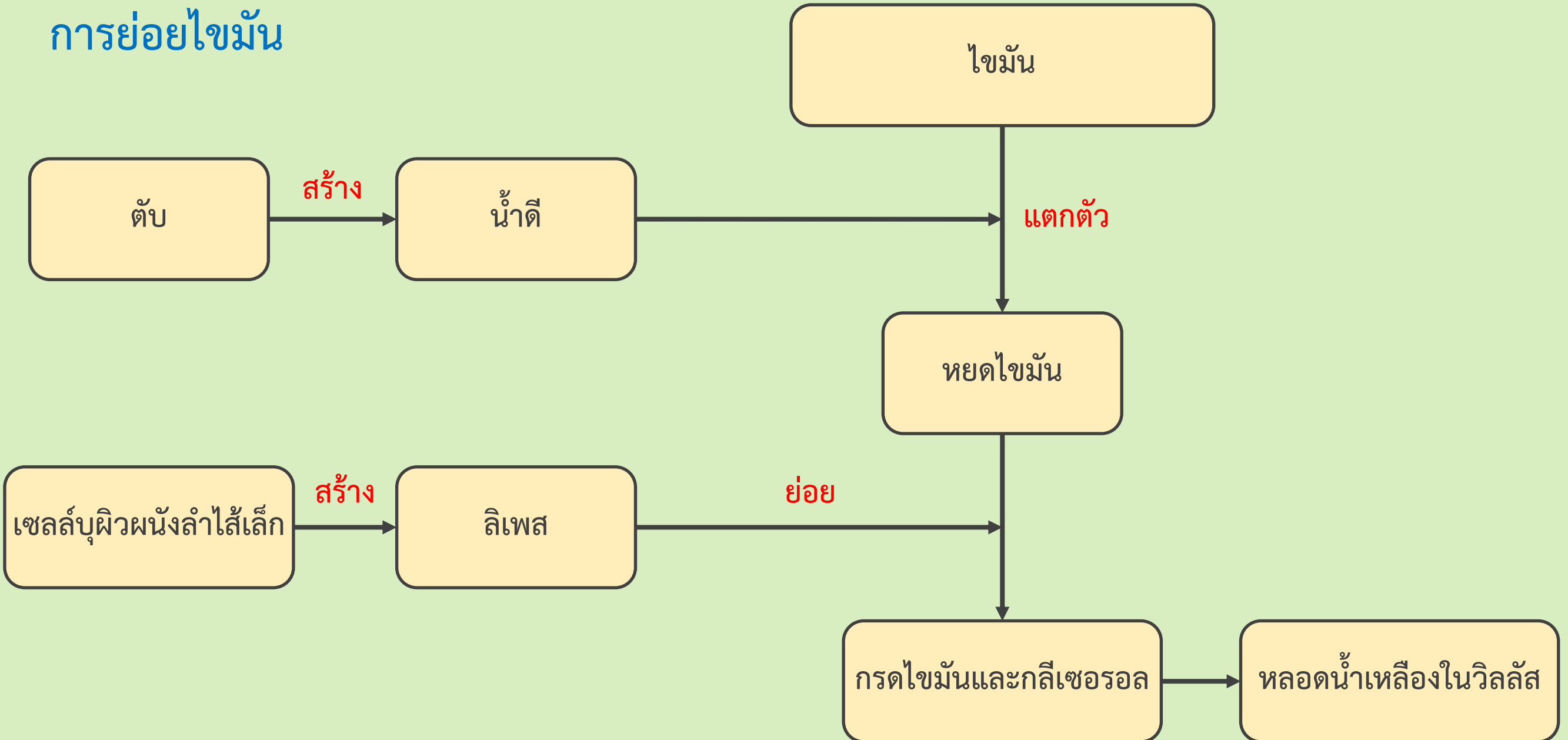
การย่อยและการดูดซึมอาหารในลำไส้เล็ก

การย่อยโปรตีน

การย่อยและการดูดซึมอาหารในลำไส้เล็ก

การย่อยไขมัน

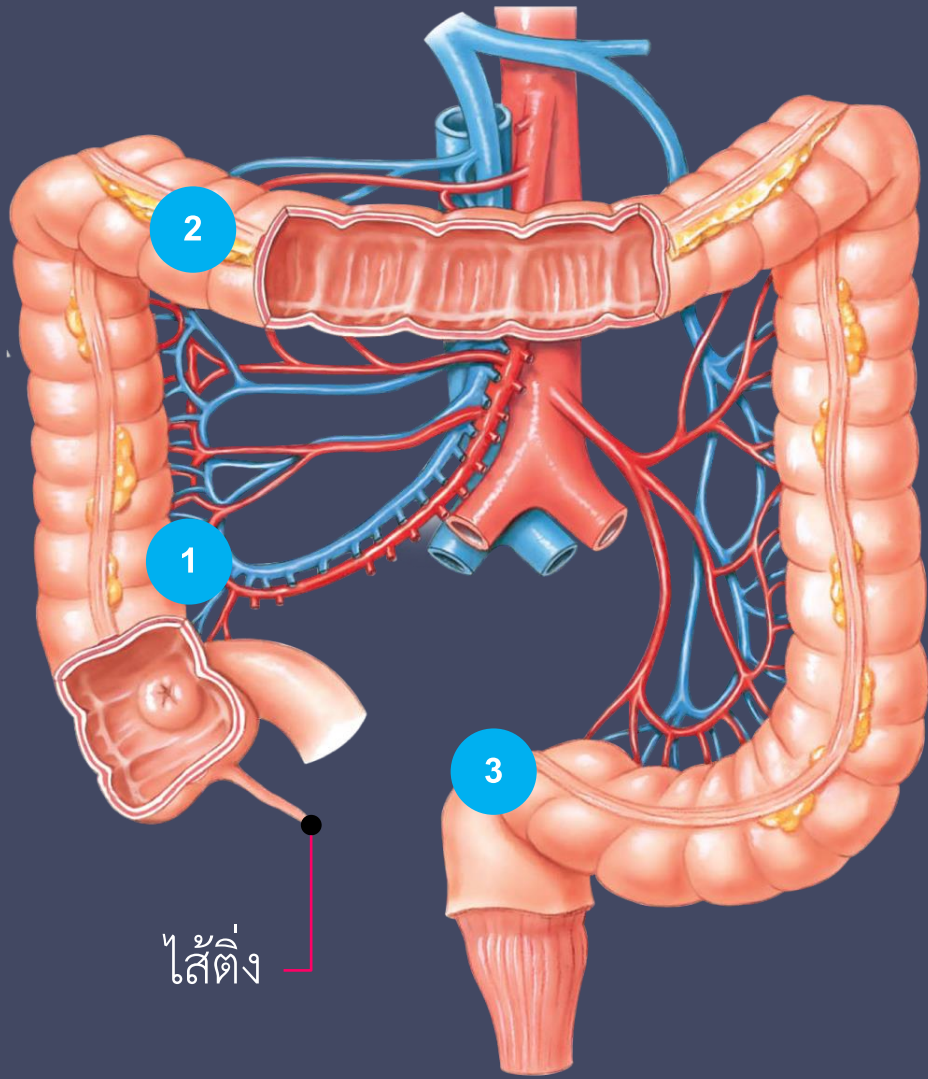

 VDO Clip

ลำไส้ใหญ่

1

ซีกัม ทำหน้าที่รับกากอาหารจากลำไส้เล็ก ซึ่งซีกัมจะมีส่วนของไส้ติ่งยื่นออกมา

2

โคลอน ทำหน้าที่ดูดซึมน้ำและวิตามินบี 12 ที่สร้างจากแบคทีเรียในลำไส้ใหญ่

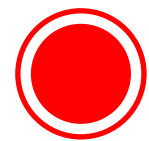
3

เรกตัม ลำไส้ใหญ่ส่วนปลาย ซึ่งจะต่อกับทวารหนัก

ไส้ติ่ง

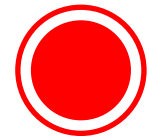

ความผิดปกติของทางเดินอาหารในมนุษย์

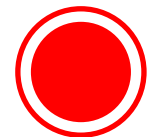
โรคกระเพาะอาหาร

ภาวะที่เกิดแผลบริเวณเยื่อบุกระเพาะอาหาร เนื่องจากมีกรดปริมาณมาก

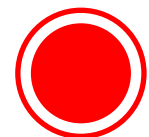
นิ่วในถุงน้ำดี

เกิดจากภาวะไม่สมดุลของสารประกอบในน้ำดี โดยเฉพาะคอเลสเตอรอล สารบิลิรูบิน และเกลือแคลเซียมชนิดต่าง ๆ

ดีซ่าน

อาการตัวเหลือง และตาเหลือง เนื่องจากมีปริมาณสารบิลิรูบินในเลือดสูงกว่าปกติ

โรคกรดไหลย้อน

ภาวะที่มีน้ำย่อยจากกระเพาะอาหารไหลย้อนขึ้นไปยังหลอดอาหาร